

ВІДГУК ОФІЦІЙНОГО ОПОНЕНТА

Безручка Олександра Вікторовича, доктора мистецтвознавства,
професора, завідувача кафедри кіно-, телемистецтва

ПВНЗ «Київський університет культури»
на дисертацію Чанг Цзе

**«Вплив китайської театральної культури
на національний кінематограф»,**

подану до захисту на здобуття ступеня доктора філософії
за спеціальністю 021 Аудіовізуальне мистецтво і виробництво
галузь знань 02 Культура і мистецтво.

1. Актуальність теми дослідження.

Попри великі цивілізаційні зміни сучасного глобалізованого світу, взаємовплив сценічного та екранного мистецтв на початку ХХІ ст. продовжує відрізнятися та поглиблюватися. Театр долає четверту стіну та, частково запозичуючи напрацювання з технології створення кінотекстів, занурює свого глядача до інтерактивного імерсивного спілкування; водночас кінематограф, експериментуючи з 3D, віртуальною реальністю, скрін-лайф відео та іншими сучасними техніками наближається до театральної перформативності. В цьому сенсі актуальне звернення здобувача до проблеми впливу театральної культури Китаю на еволюцію національного кіномистецтва є доцільним та актуальним, адже автор рецензованої дисертації, Чанг Цзе аналізує не лише вплив сюжетики, образності, системи амплуа на розвиток китайського кіно, а й відстежує феномен кінотеатральної пластичності, що є однією з провідних характеристик національної культури Китайської народної республіки. Подібні міждисциплінарні дослідження

важливі як для теоретичного осмислення міжвидового синтезу мистецтв, так і для сучасної експериментаторської практики в царині аудіовізуального і сценічного мистецтв.

2. Наукова новизна результатів дисертації.

Подана на захист дисертація, безсумнівно, демонструє певні ознаки наукової новизни, адже здобувач висвітлив відображення у китайському ігровому кіно сюжетики та образності старовинних театральних жанрів наньсі та цзацзюй; проаналізував вплив регіональних шкіл китайської опери на народження піджанрів китайської музичної кінодрами (в тому числі пекінської опери, опери хенань та хуанмей, інших регіональних шкіл). Новаторський характер має дослідження впливу розмовної драми хуацзюй на розвиток кіномистецтва середини ХХ ст., системне вивчення феномену кінотеатральної пластичності китайського мистецтва, що проявляє себе в гнучкому взаємовпливі ігрового кіно та сценічної творчості.

3. Теоретичне і практичне значення результатів дисертації.

Теоретичне значення результатів дисертації доводить той факт, що ця робота є першим системним мистецтвознавчим дослідженням взаємозв'язків китайського театру та кіно, оприлюдненим в Україні. Висновки та теоретичні положення, обґрунтовані в дисертаційній роботі, дозволяють розширити розуміння специфіки китайської національної культури, ментальних структур і образів, виражених у сценічному та кінематографічному мистецтві. Практичне значення роботи полягає в тому, що її здобутки, викладені концепції, перекладений та систематизований фактичний матеріал можуть бути використані при викладанні профільних навчальних курсів з теорії та історії культури, мистецтвознавства, кінознавства, написання статей, рецензій на кінофільми та вистави тощо. Значущим і перспективним є й

оприлюднення результатів дисертаційного дослідження з погляду культурної дипломатії, адже поширення інформації про соціокультурний контекст еволюції взаємодії китайського національного театру та кіно сприятиме розумінню в Україні специфіки китайської національної культури, подальшому розгортанню співпраці з Китайською народною республікою в сфері культури та освіти.

4. Наукова обґрунтованість результатів дослідження, наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації.

Наукова обґрунтованість основних положень і висновків дисертації підкріплена наявністю теоретичної основи дослідження, опрацюванням джерельної бази дослідження, що сприяла збору фактологічного матеріалу з метою подальшого аналізу, ретельною історіографічною обробкою літератури, написаної англійською, китайською та українською мовами, переконливістю висунутих в дисертації положень, самостійністю одноосібного написання дисертаційної роботи.

5. Рівень виконання поставленого наукового завдання та оволодіння здобувачем методологією наукової діяльності.

Описані в дисертації методи наукового дослідження є доречними, використані адекватно до сформульованої мети. Застосування загальнонаукової та мистецтвознавчої методології дозволило дисертанту досягти мети, сформулювати висновки й виконати дослідницькі завдання в повному обсязі.

6. Апробація результатів дисертації. Повнота викладу основних результатів дисертації у наукових публікаціях.

Результати дисертаційного дослідження оприлюднені в 11 одноосібних наукових публікаціях (3 статті у фахових виданнях,

затверджених МОН України за напрямом «мистецтвознавство» та включених до науково-метричних баз, 1 стаття в зарубіжному періодичному виданні (Німеччина). Також різноаспектні результати дослідження представлені в 7 публікаціях апробаційного характеру.

7. Структура та зміст дисертації, її самостійність, завершеність, відповідність вимогам щодо оформлення й обсягу.

Структура поданої на захист наукової роботи є доцільною, вона обумовлена її метою та сформульованими дослідницькими завданнями. Текст дисертаційного дослідження складається з трьох розділів та шести підрозділів. У висновках наведено підсумки дослідження. Висновки дисертаційного дослідження містять переконливу аргументацію, що свідчить про досягнення поставленої мети. Після висновків наведено список використаних джерел, додатки представлені фільмографією, що частково репрезентує джерельну базу дослідження.

8. Дотримання академічної доброчесності у дисертації та наукових публікаціях. Відсутність (наявність) академічного плагіату, фабрикації, фальсифікації.

Текст дисертації успішно пройшов відповідну перевірку, порушень академічної доброчесності не виявлено. Можна стверджувати, що викладені в дисертаційній роботі наукові результати повністю висвітлені у наукових публікаціях здобувача та відповідають вимогам п. 8-9 «Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії», затвердженого Постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 р. № 44.

9. Дискусійні положення та зауваження до дисертації.

1. Яким чином одні й ті самі сюжети, що виникли за часів середньовічного Китаю, представлені в різних жанрах сценічного мистецтва та як вони представлені на кіноекрані? Чи існує кореляція між адаптацією традиційної образності та обов'язковим наслідуванням театральних засобів художньої виразності старовинних жанрів сценічного мистецтва?

2. Чим можна пояснити різницю між музичними фільмами-операми, створеними в Китайській народній республіці, та тими музичними фільмами, що були випущені в Гонконзі та на Тайвані? Чи висвітлені в дисертації інші, окрім політичних, фактори взаємовпливу регіональної опери та кіномистецтва?

3. Чому саме кінотеатральна пластичність перетворилася на специфічну характеристику сучасної національної культури Китаю? Чим відрізняється міжвидова взаємодія кіно та театру в Китайській народній республіці від аналогічних процесів на Заході? в Україні? в інших країнах світу?

4. В тексті III розділу дисертаційної роботи наведено лише окремі приклади адаптації зарубіжної драматургії до кіноекрану. Чи не варто було б написати окремий підрозділ та, дослідивши рецепцію зарубіжного сценічного мистецтва в китайському театрі протягом XX ст., простежити його вплив на кінематограф Китаю?

10. Загальний висновок і оцінка дисертації.

Рецензування тексту дисертації Чанг Цзе «Вплив китайської театральної культури на національний кінематограф» доводить, що ця наукова робота є актуальним, самостійним та завершеним дослідженням, виконаним на високому науковому рівні відповідно до вимог «Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування

рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії», затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 р. № 44 (зі змінами), а її автор заслуговує на присудження ступеня доктора філософії за спеціальністю 021 Аудіовізуальне мистецтво і виробництво, галузь знань 02 Культура і мистецтво.

Офіційний опонент:

доктор мистецтвознавства,
професор, завідувач кафедри
кіно-, телемистецтва

ПВНЗ «Київський університет культури»

О. В. Безручко

